

פרשת קרוז התשע"ט

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. במדבר פרק טז, א-יט

(א) וַיִּקַּח קָרַח בְּנוֹ יִצְחָק בֶּן-קֵהֶת בֶּן-לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בֶּן-פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן: (ב) וַיִּקְלְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי-יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם וְשִׂאֵי עֵדָה קִרְאֵי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי-שָׁם: (ג) וַיִּקְהָלוּ עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב-לָכֶם כִּי כָל-הָעֵדָה כָּלָם קִדְּשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמִדּוֹעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל-קֵהֶת ה': (ד) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל-פָּנָיו: (ה) וַיַּדְבֵּר אֶל-קָרַח וְאֶל-כָּל-עֵדָתוֹ לֵאמֹר בְּקָרְוֹ וַיֵּלַע ה' אֶת-אֲשֶׁר-לוֹ וְאֶת-הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו וְאֶת אֲשֶׁר יִבְחָר-בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו: (ו) זֹאת עֲשׂוּ קַחוּ-לָכֶם מַחְתֹּת קָרַח וְכָל-עֵדָתוֹ: (ז) וּתְנוּ בָהֶן אֵשׁ וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן קִטְרֹת לִפְנֵי ה' מִחֹר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר-יִבְחָר ה' הוּא הַקְּדוֹשׁ רַב-לָכֶם בְּנֵי לֵוִי: (ח) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-קָרַח שְׁמַעוּנָא בְּנֵי לֵוִי: (ט) הַמְעַט מִכֶּם כִּי-הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעַדַת יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶתְכֶם אֵלָיו לַעֲבֹד אֶת-עַבְדֹת מִשְׁכַּן ה' וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשַׁרְתָּם: (י) וַיִּקְרַב אֲתָם וְאֶת-כָּל-אֲחֵיהֶם בְּנֵי-לֵוִי אֲתָם וּבִקְשַׁתְּם גַּם-כִּפְהֵנָה: (יא) לָכֵן אֲתָם וְכָל-עֵדָתְךָ הַנֹּעֲדִים עֲלֵיךָ וְאַהֲרֹן מֵהָהוּא כִּי מָלִינוּ עֲלֵיו: (יב) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקַרְא לְדָתָן וְלֵאבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלֶה: (יג) הַמְעַט כִּי הִעֲלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדִבַּשׁ לְהַמִּיתָנוּ בַּמִּדְבָּר כִּי-תִשְׁתַּמְּרָר עָלֵינוּ גַם-הַשְׁתַּמְּרָר: (יד) אָף לֹא אֶל-אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדִבַּשׁ הִבְיֵאתָנוּ וּתְמַן-לָנוּ נַחֲלַת שָׂדֶה וְכָרֶם הַעֲרִיבֵי הָאֲנָשִׁים הַהֵם תִּנְקַר לֹא נַעֲלֶה: (טו) וַיַּחֲרַר לְמֹשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי-תִפְסֹן אֱלֹהֵי מִנְחַתְּם לֹא תִמּוֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׂאֵתִי וְלֹא הִרְעֵתִי אֶת-אֶחָד מֵהֶם: (טז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-קָרַח אֲתָם וְכָל-עֵדָתְךָ הָיוּ לִפְנֵי ה' אֲתָם וְהֵם וְאַהֲרֹן מִחֹר: (יז) וַיִּקְחוּ אִישׁ מַחְתָּתוֹ וּנְתַתֶּם עֲלֵיהֶם קִטְרֹת וְהַקְרַבְתֶּם לִפְנֵי ה' אִישׁ מַחְתָּתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם מַחְתָּת וְאַהֲרֹן אִישׁ מַחְתָּתוֹ: (יח) וַיִּקְחוּ אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עֲלֵיהֶם קִטְרֹת וַיַּעֲמֵדוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: (יט) וַיִּקְהָלוּ עֲלֵיהֶם קָרַח אֶת-כָּל-הָעֵדָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּבְרָא כְבוֹד-ה' אֶל-כָּל-הָעֵדָה: פ

2. תרגום אונקלוס במדבר פרק טז

(א) וַאֲתַפְלִיג קָרַח בֶּר יִצְחָק בֶּר קֵהֶת בֶּר לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בֶּר פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן. (ג) וַאֲתַכְנִישׁוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן וַאֲמָרוּ לְהוֹן סָגִי לְכוּן אַרִי כָל כְּנִשְׁתָּא פוּלְהוֹן קְדִישִׁין וּבִינִיחוֹן שְׂרִיא שְׂכִינְתָא דִּי וּמְדִין אַתּוֹן מִתְרַבְּרִין עַל קַהֲלָא דִּי... (ה) וּמְלִיל עִם קָרַח וְעִם כָּל כְּנִשְׁתִּיָּה לְמִימַר בְּצַפְרָא וַיְהוֹדַע יְיָ יֵת דְּכָשֵׁר לִיָּה וַיֵּת דְּקִדִּישׁ וַיִּקְרִיב לְקַדְמוּהִי וַיֵּת דִּיתְרַעֵי בֵּיהַ יִקְרִיב לְשִׁמוּשִׁיָּה... (י) וַקְרִיב יֵתָּה וַיֵּת כָּל אַחָּהּ בְּנֵי לֵוִי עִמָּהּ וּבְעֵן אַתּוֹן אַף כְּהוֹנְתָא רַבְתָּא.

3. במדבר רבה (וילנא) פרשת קרח פרשה יח

ו-וַיִּקְהָלוּ עֲלֵיהֶם קָרַח (במדבר טז, יט), אָמַר לָהֶם (במדבר טז, ג): **כָּל הָעֵדָה כָּלָם קִדְּשִׁים, וְכָלָם שְׁמַעוּ בְּסִינֵי** (שמות כ, ב): **אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֵיךָ,** (במדבר טז, ג): **וּמִדּוֹעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קֵהֶת ה', אֲלֵמְלָא אַתֶּם שְׁמַעְתֶּם לְבַדְכֶם וְהֵם לֹא שְׁמַעוּ, הֵייתֶם אוֹמְרִים, עַכְשָׁו כָּלָם שְׁמַעוּ וּמִדּוֹעַ תִּתְנַשְּׂאוּ.** מִיָּד גִּזְדַּעְזַע מֹשֶׁה מִפְּנֵי הַמְחַלְקָת, מִפְּנֵי שְׂכַבְרָה הִיא בְּיַדן סְרַחוֹן רַבִּיעִי... אַף כָּאֵן מֹשֶׁה, חֲטָאוּ בְּעַגְל (שמות לב, יא): **וַיִּחַל מֹשֶׁה,** (במדבר יא, א): **וַיְהִי הַעֵם כְּמַתְאֲנָנִים,** (במדבר יא, ב): **וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה, בְּמַרְגְּלִים** (במדבר יד, ג): **וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה' וְשְׁמַעוּ מִצְרַיִם, בְּמַחְלָקָתוֹ שֶׁל קָרַח אָמַר כְּמָה אוֹכַל לְהַטְרִיחַ אֶת הַמְקוֹם, לְפִיכָּהּ (במדבר טז, ד): וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל פָּנָיו.**

4. במדבר רבה (וילנא) פרשת קרח פרשה יח

כ - וְאוֹן בֶּן פִּלֵּת (במדבר טז, א), לְמָה נִקְרָא שְׁמוֹ אוֹן, שְׂכָל יָמִיו בְּאֲנִינוּת. בֶּן פִּלֵּת, בֶּן שְׁנַעְשָׁו בּו פְּלָאוֹת. אָמַר רַב אוֹן בֶּן פִּלֵּת אֲשֶׁתוֹ הִצִּילָתוֹ, וְאַמְרָה לִיָּה מָה לָךְ בְּהַדִּי פְּלוּגְתִּיָּה, אִי אַהֲרֹן כְּהֵנָּה רַבָּא אַתָּה תְּלַמִּידָא אִי קָרַח כְּהֵנָּה רַבָּה אַתָּה תְּלַמִּידָא. אַמְרָה לִיָּה יִדְעָנָא פּוּלִיָּה כְּנִישְׁתָּא קְדִישָׁא, דְּכַתִּיב בֵּיהַ (במדבר טז, א): **כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קִדְּשִׁים,** מָה עֲבַדַת אֲשִׁקִּיתִיָּה סְמָרָא וְאַרְוִיתִיָּה, וְאַגְנִיתִיָּה בְּעַרְסָא וְהָיָה יִתְבָּא אַפְכָּא הִיא וּבְרַתָּא וְסִתְרָא לְמִזְנֶה, כָּל מֵאֵן דְּאַתָּא בְּשִׁבִיל אוֹן בְּעֵלָה בִּינֵן דְּסוּגִיָּה קְדוּר, אַדְהִכִּי וְהִכִּי אֲבַלְעִינָהּ, הֵינֵן דְּכַתִּיב (משלי יד, א): **חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה, זו אֲשֶׁתוֹ שֶׁל אוֹן,** (משלי יד, א):

ואולת בְּיָדֶיהָ תְּהַרְסֶנּוּ, זו אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָרַח... וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה, מִה שָּׁמַע אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן מִלְּמַד שֶׁשָּׁדְדוּהוּ בְּאִשְׁתּוֹ אִישׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קו, טז): **וַיִּקְנְאוּ לַמֶּשֶׁה בַּמַּחְנֶה**, אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק אָמַר רַב מִלְּמַד שֶׁכָּל אֶחָד קָנָא לְאִשְׁתּוֹ מִמֶּשֶׁה.

5. תהלים פרק קו, טז-יח

(טז) **וַיִּקְנְאוּ לַמֶּשֶׁה בַּמַּחְנֶה לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ ה'**: (יז) **תִּפְתַּח-אַרְצָךְ וּתִבְלַע דָּתְךָ וְתִלְכַּס עַל-עֲדַת אֲבִיךָ:** (יח) **וּתְבַעַר-אַשׁ בְּעֲדַתְךָ לְהַבִּיחַ תִּלְהַט רְשָׁעִים:**

6. רד"ק תהלים פרק קו

וטעם קדוש ה', כי כן אמרו להם (במדבר טז, ג): כי כל העדה כולם קדושים, ואמר משה (שם פסוק ז): אשר יבחר ה' הוא הקדוש, והנה **אהרן קדוש ה'**:

7. רש"י במדבר פרשת קרח פרק טז פסוק ג

כלם קדושים. פֶּלֶם שֶׁמְעוּ דְבָרִים בְּסִינֵי מִפִּי הַגְּבוּרָה: ומדוע **תתנשאו**. אם לקחת אתה מלכות, לא הִיָּה לָךְ לִבְרֹר לְאַחִיךָ פְּהִנָּה, לֹא אַתָּם לְבַדְכֶם שֶׁמְעַתְּם בְּסִינֵי "אַנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ", פֶּל הַעֲדָה שֶׁמְעוּ (שם):

8. אבן עזרא במדבר פרק טז פסוק ג

כי כל העדה כלם קדושים כי כל העדה מיום מעמד הר סיני היו קדושים. **ובתוכם ד'** - כי הלויים נבחרו אחרי היות הכבוד בתוך בני ישראל. ואם ידע משה, כאשר היה בהר סיני, כי נבחר שבט לוי, לא ידעו ישראל. **תתנשאו** להיות אהרן הכהן הגדול, ומשה למעלה ממנו, כי הוא למדו:

9. בכור שור במדבר פרק טז פסוק ג

רב לכם - לקחת הגדולה הזאת⁷ שאתם אומרים אהרון ובניו יהיו כהנים ועשו להם בגדי זהב ואבנים טובות ומרגליות משל ציבור⁸ לכבוד ולתפארת⁹, וכל העדה משועבדים להם בעשרים וארבעה מתנות כהונה, ועל כל העדה אתם קוראים "והזר הקרב יומת"¹⁰, והלא כל העדה כולם קדושים וראויין לכהונה שהרי הקדוש ברוך הוא קראם "ממלכת כהנים וגוי קדוש"¹¹. ומדוע תתנשאו על - הקהלה לומר אתם כהנים ולא הם. ומתוך תשובתו של משה שאמר להם "ובקשתם גם כהונה"¹², אתה למד שעל הכהונה היה מערער, אלא שהיה מדבר כמו בשביל כל העדה, כדי שיאותו כולם לדבריו ולא יאמרו שמא הוא מבקש לעצמו¹³.

10. חזקוני במדבר פרק טז פסוק ג

כי כל העדה כלם קדושים הם **הבכורים** שנתקדשו כדכתיב **קדש לי כל בכור** ועליהם העבודה מוטלת לעשות.

11. שמות פרק לב, כו

(כו) וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחְנֶה וַיֹּאמֶר מִי לָהּ אֵלַי וַיִּאֲסְפוּ אֵלָיו כָּל-בְּנֵי לֵוִי:

12. רבי אליהו מזרחי במדבר פרשת קרח פרק טז פסוק ג

כלם קדושים כולם שמעו דברים מפי הגבורה בסיני. ולא ידעתי מדוע לא פירשו זה כמלת 'קדושים תהיו' (ויקרא יט, ב) "והתקדשתם והייתם קדושים" (ויקרא יא, מד), "כי עם קדוש אתה לה' אלהיך" (דברים ז, ו), שכולם שוים בו, אבל פירשו אותה על שמיעת הדיבור מפי הגבורה, שאין כולם שוים בה, שמשה רבינו עליו השלום שמע כל הדברות מפי הגבורה וישראל לא יוכלו לשמוע רק "אנכי" "ולא יהיה" (שמות כ, א - ג והוריות ח).

13. במדבר פרק יא, כח-כט

(כח) וַיַּעַן יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נֹון מִשְׁרַת מֹשֶׁה מִבְּחָרָיו וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי מֹשֶׁה פֶּלְאָם: (כט) וַיֹּאמֶר לֹא מֹשֶׁה הִמְקַנָּא אֶתָּה לִי וּמִי יִמָּן כָּל-יַעַם ה' נְבִיאִים כִּי-יִתְּנוּ ה' אֶת-רוּחוֹ עֲלֵיכֶם:

14. אלשיך על במדבר פרק טז פסוק ג

כי הגה רב לכם שנטלתם זולת זה. ועל השנית, התחכמו להחניף את כל כללות העם, לומר כי אם משה ואהרן קדושים, גם כן כל העדה. ועוד שנית, כי על מה שנקהלים על משה ואהרן, לא על הנוגע אל עצמם. כי אם על דבר כבוד ה' ועל כבוד ישראל בנו בכורו הם חשים, ומקנאים קנאת ה' על

המתגדלים על עמו. כי בזה הם סוכרים פיהם של כל העדה. וזהו אומרו כי כל העדה כלם קדושים. ולא אמר כל העדה קדושים. פן יאמרו הלא גם כי כל איש ישראל קדוש יאמר לו. אך בהתחבר יחד כלם שהוא עם משה ואהרן בכלל, לפי ערך גדולים כאלה לא יקראו כל ההמון קדושים. על דרך הכתוב אצלנו על המלאכים, כי יקראו קדושים בערך בני אדם, אך אצלו יתברך, הוא לבדו יקרא קדוש. לזה אמר כל העדה, אפילו בהתחבר כלם הם קדושים. והוא כמו שאמרו ז"ל (תנחומא ד) כי כלם שמעו בסיני אנכי וכו'. שהיתה נבואה בהקיץ מעין נבואת משה רבינו ע"ה. ואם תאמרו כי זה היה קודם לעגל, אך אחרי כן איבדו גדר זה, לזה אמר ובתוכם ה'. והוא כי גם אחר העגל אמר ה' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כה ז). שהוא בתוכם ממש, שיהיו היכל ה' המה, מושב השכינה בנפשותם אשר בתוך גופם. כי על כן לא נאמר בתוכו כמפורש במקומו. ועל כן מדוע תתנשאו, משה מלך ואהרן כהן גדול. כי קהל ה' יתברך המה והוא יתברך מלכם. כי אינן כאומות שכל אומה היא קהל אחד מהשרים. אך אלה הם קהל ה'. לומר, כי נמצאתם כנוטלים שררתו יתברך ומתנשאים מעצמכם על עמו, וזהו על קהל ה':

15. ספורנו במדבר פרק טז פסוק ג

כלם קדושים. מכף רגל ועד ראש כמו שאמר והייתם קדושים לאלהיכם: ומדוע תתנשאו. בענין הקדושה שאסרתם העבודה לבכורות ומשה כבר כיהן כל ז' ימי המלואים ואהרן ובניו כהנים לעולם:

16. רש"י הירש במדבר פרק טז פסוק ג

כלם קדושים ושכינה שורה בקרבם: כל אחד משרים רבוא בני העדה הוא קדוש וקרוב אפוא לה'. ולפיכך אין צורך בכהן שיבטא בשמו את מחשבותיו ואת הגיגיו ויקרב אותם לה' בקרבן. וה' הבטיח להשרות את שכינתו על אותם ששים רבוא, ולא על יחיד כל שהוא, ולפיכך אין ה' זקוק לנביא כדי להביא את דברו לאותם ששים רבוא. ולפיכך "רב - לכם", כולם קרובים לה' וה' קרוב לכולם ושוב אין צורך לא באהרן ולא במשה; ולפיכך עצם מעמדם של משה ואהרן הוא יהירות שיסודה בשקר. ונוסף על כך: לו יהי כדבריכם, ויש צורך ביחיד העומד בראש הכלל והמייצג אותו - מדוע דוק אהרן ומשה? מדוע לא תינתן זכות לעם לבחור לו את נציגיו, מה מצדיק את אהרן ואת משה להעמיד את עצמם בראש האומה?!

17. העמק דבר במדבר פרק טז פסוק ג

כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה'. מוכשרים שתשרה עליהם שכינה ורוח הקודש, גם אלו לא היה משה בקרבם, ורק עתה עוד משה חי, והוא גדול מהם, בא הדבור הכל על ידו, וידוע מאמרם ז"ל בפרק יש נוחלין דף קל"ד שהיו בימי הלל כמה שראוי היה לחול עליהם רוח הקודש כמו על משה אלא שאין הדור ראוי לכך. וכבר פירשנו בספר שמות י"ג ג' דבר המשורר בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו, כי בהיותם במצרים לא היו גדולי הדור המכונים בשם ישראל ראויים לרוח הקודש ולהשיג מעלת הקדושה, מחמת שני דברים, א' מחמת שהיו במצרים מקום טומאה ואין השכינה שורה שם, ב' שהיה בית יעקב היינו כל הדור מעורב במעשה עם לועז, ואם כן אין הדור זכאי לכך, אבל בצאת ישראל ממצרים, וגם בית יעקב מעם לועז, היתה יהודה לקדשו השיג מעלת הקדושה, ישראל ממשלותיו, גדולי הדור לכחם הגבוה למשול ביראת אלהים, וכפי הדרש במועד קטן דף ט"ז על הפסוק מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים, מי מושל בי כו'. והיינו שאמרו כי לא כן בדור הזה אשר כל העדה כלם קדושים והשכינה שרויה ביניהם, ואם כן אף על גב שהיו באמת ודאי יודעים שמעלת משה ואהרן גדול מהם, אבל מדוע תתנשאו וגו'. והרי גם בלעדי משה ואהרן היתה השכינה שורה על אחרים שראויים לכך:

18. רש"י במדבר פרשת קרח פרק טז פסוק טו

ויחר למשה מאד. נצטער עד למאד: אל תפן אל מנחתם. לפי פשוטו הקטרת שיהם מקריבין לפניך מקח אל תפן אליהם; ומדרשו: אמר, יודע אני שיש להם חלק בתמידי צבור, אף חלקם לא יקבל לפניך לרצון, תניחננו האש ולא תאכלנו: לא חמור אחד מהם נשאתי. לא חמורו של אהרן נטלתי.

אָפּלוּ פִּשְׁהֶלְכָתִי מִמְדִּין לְמִצְרַיִם וְהִרְפַּבְתִּי אֶת אִשְׁתִּי וְאֶת בְּנֵי עַל הַחֲמוֹר, וְהָיָה לִי לְטֹל אוֹתוֹ הַחֲמוֹר מִשְׁלָהֶם, לֹא נִטְלָתִי אֶלָּא מִשְׁלִי; וְתִ"א "שְׁחַרִית", לְשׁוֹן אֲרָמִי כִּד נִקְרָאת אַנְגְרָא שֶׁל מְלֶךְ "שְׁחַרִית":

19. רמב"ן במדבר פרק טז פסוק טו

אל תפן אל מנחתם - לפי פשוטו הקטרת שהם מקריבים לפניך למחר אל תפן אליה. ומדרשו אמר יודע אני שיש להם חלק בתמידי צבור חלקם לא יקרב לפניך לרצון, לשון רש"י. ואינו נכון בעיני שיהיה על הקטרת, לפי שעל דתן ואבירם הוא אומר כן שחרה לו על דבריהם והם לא היו בתוך העדה הנועדים להקטיר קטרת. אבל פשוטו, כי בעבור שהיו אלה רוצים בכהונה להקריב קרבן, אמר משה "אל תפן אל מנחתם" אל תפן אל קרבן שיקריבו לפניך ואל תפלה שיתפללו לך, כי כל הקרבנות גם התפלה יקראו מנחה בכתוב. וגם אמר אונקלוס קרבנהון, איזה דבר שיקריבו לפניך:

וטעם לא חמור אחד מהם נשאתי - אמר מה שררה אני משתרר עליהם, כי מעולם לא לקחתי מהם אפילו חמור אחד לעשות צרכי כדרך המלכים או השרים, כי זה משפט המלוכה דכתיב (ש"א ח טז) ואת חמוריהם יקה ועשה למלאכתו. וזה טעם של אונקלוס "שחריית", שכך נקרא אנגריא של מלך שחזור (ב"ב מז א). הזכיר הדבר הקטן שבדיני מלכות. וחזר ואמר ולא הרעתי את אחד מהם - לשומו במרכבתי ובמלאכתי כאשר יאות למלך, או להטות דינו ולבוזת על כבודו, כי כלל על הרעות כולן:

20. חזקוני במדבר פרק טז פסוק טו

(טו) אל תפן אל מנחתם מה שקלל משה לדתן ולאבירם היינו טעמא שכששלח משה לקרוא להם אמרו לא נעלה לא היתה כונתם לחזור בהם שאפי' יאמר הקדוש ברוך הוא בחרתי באהרן עדיין היו מערערים על הכהונה אבל קרח וחמשים ומאתים איש שקבלו עליהם לקחת איש מחתתו כסבורים היו שלא שלחו הקדוש ברוך הוא לאהרן אחיו אלא מדעתו עשה לא רצה לקלל. לא חמור אחד מהם נשאתי מוסב אמדוע תתנשא. חמור אחד לפי הנקוד פירושו כמשמעו אבל לפי פירש"י היה לו להנקד כמו אחד העם. נשאתי לשון נטילה כמו ישאו דבלת תאנים וישאם דוד ואנשיו. ולא הרעתי את אחד מהם על שהלשינוני על הריגת המצרי.

21. רבינון בחיי במדבר פרק טז פסוק טו

ואם כן יש לשאול: למה יתפלל משה עליהם לבדם כי הם לא היו עקר, ועוד שלא ידע להם זכות שתעמוד להם שיתירא ממנו, ועוד שהיה לו להתפלל על כללם להענישם בעונש שוה על ראש כלן יחול, ולמה יפרוט בתפלתו את אלו בלבד. על כן נראה לי לומר כי "מנחתם" יחזור לנשיאים, על הקרבן שהקריבו בחנכת המזבח, כל אחד מהם קערה ומזרק שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה, וזה טעם "מנחתם". ומשה לא חשש שיתפלל על דתן ואבירם שלא היו עקר ולא נודע להם זכות, ועוד כי מעת שאמרו "לא נעלה" ידע בהם כי פיהם הכשילם והיו אבודים בעיניו, אך התפלל על הנשיאים שהיו עקר החמשים ומאתים ומכללם ואירע להם זכות גדול ביום החנוכה, הוצרך להתפלל שלא תעמוד להם זכות אותו קרבן ושיכלו בעונשם, ואחר שהתפלל על הנשיאים בבטול זכותם חזר והתנצל על דברי דתן ואבירם: "לא חמור אחד מהם נשאתי", שהוא תשובה על מה שאמרו: "כי תשתרר עלינו גם השתרר". ודעת רז"ל (תנחומא ז. ובמ"ר יח, ט) שהתפלל משה שלא יתקבל חלקם בתמידי צבור שכל אחד ואחד מישראל יש לו חלק בהם ע"י השקלים:

22. ויקרא פרק י, א-ג

(א) ויקחו כִּגְי־אֶהָרֹן נָדָב וָאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם: (ב) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיִּמָּתוּ לִפְנֵי ה': (ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהָרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר ה' לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדֹּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעַם אֶכָּבֵד וַיֵּדַם אֶהָרֹן:

23. ויקרא פרק ט, כב-כד

(כב) וַיֵּשֶׂא אֶהָרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעַם וַיְבָרְכֵם וַיִּרְדּוּ מֵעֲשֵׂת הַחַטָּאת וְהֶעֱלָה וְהִשְׁלָמִים: (כג) וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאֶהָרֹן אֶל־אֶהָל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעַם וַיִּרְא כְבוֹד־ה' אֶל־פְּלִי־הָעַם: (כד) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיִּרְא כָל־הָעַם וַיִּיָּנֻוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם: